

Vergaderjaar 2008–2009

31 374

Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet ter verbetering van de werking van de elektriciteits- en gasmarkt

Nr. 35

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 maart 2009

Naar aanleiding van de invoering van het capaciteitstarief heb ik drie toezeggingen gedaan, waarover ik u voor de plenaire behandeling in de Eerste Kamer van het wetsvoorstel tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet ter verbetering van de werking van de elektriciteits- en gasmarkt (Kamerstukken 31 374) zou informeren. Het debat in de Eerste Kamer is gepland op 24 maart.

In deze brief doe ik u hierbij, mede namens de staatssecretaris van Financiën, de uitkomsten van mijn toezeggingen en concrete oplossingen toekomen in relatie tot:

- 1) de fiscale compensatie van gemeenschappelijke aansluitingen in wooncomplexen;
- 2) de overgangsregeling voor afnemers die substantieel nadeel ondervinden van de invoering van het capaciteitstarief; en
- 3) de effecten voor huishoudens met een warmtepomp.

De eerste twee toezeggingen komen voort uit het algemeen overleg van 17 december 2008 naar aanleiding van een aantal vragen met betrekking tot de invoering van het capaciteitstarief. De derde toezegging heb ik gedaan in de nota naar aanleiding van het verslag (Kamerstukken I 2008/09, 31 374, J) ter voorbereiding van de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer.

Voorafgaand hieraan hecht ik er aan het volgende te benadrukken. Het capaciteitstarief is van belang voor zowel een optimale werking van de energiemarkt als, gegeven de uitdagingen die de energietransitie naar een duurzame energiehuishouding voor de netbeheerders met zich mee zullen brengen, het waarborgen van voldoende investeringen in de infrastructuur. Dit tarief is gebaseerd op de doorlaatwaarde van een aansluiting en op het principe dat de gebruiker betaalt voor de kosten die hij veroorzaakt. Tot nu toe werden deze kosten deels gesocialiseerd, waardoor alle huishoudens meebetaalden voor de extra kosten van een zware aansluiting met een laag verbruik. Daar waar aansluitingen een hogere doorlaatwaarde hebben dan nodig, hoop en verwacht ik dat afnemers deze

doorlaatwaarde nu zullen laten verlagen. Als ze dit doen, kan de doorlaatwaarde van de aansluiting in 2009 tegen een gereduceerd tarief van € 50 excl. BTW worden verlaagd. Zij profiteren dan met terugwerkende kracht tot 1 januari 2009 van een lager transporttarief. Wanneer de doorlaatwaarde van de aansluiting niet kan worden verlaagd, is de verhoging van het transporttarief uiteindelijk gerechtvaardigd vanwege de kosten die een dergelijke mogelijkheid tot piekbelasting met zich meebrengt.

1. Fiscale compensatie van gemeenschappelijke aansluitingen in wooncomplexen

De invoering van het capaciteitstarief zou zonder compenserende maatregelen leiden tot negatieve financiële effecten bij huishoudens met een laag elektriciteitsverbruik en nadelig kunnen zijn voor de energiebesparingsprikkel. Om deze nadelige effecten te ondervangen is per 1 januari 2009 een compensatieregeling via de energiebelasting ingevoerd. De regeling bestaat uit drie delen:

1. Door het wegvallen van het variabele deel van het transporttarief gaat een kleinverbruiker minder per verbruikte kWh betalen, wat een nadelig effect op de energiebesparingsprikkel kan hebben. Dit is gecorrigeerd door het EB-tarief voor elektriciteit in de eerste schijf (0–10 000 kWh) te verhogen met een bedrag dat gelijk is aan het gewogen landelijke gemiddelde variabele transporttarief voor aansluitingen met een capaciteit van 3x25A (€ 0,0315).
2. Het tweede deel ziet op het compenseren van negatieve financiële effecten door de invoering van het capaciteitstarief. Daartoe is de belastingvermindering (€ 199 in 2008) in de energiebelasting verhoogd met een bedrag dat gelijk is aan het gewogen landelijke gemiddelde van het capaciteitstarief voor aansluitingen met een capaciteit van 3x25A (€ 119,62). Per 1 januari 2009 bedraagt de totale belastingvermindering daardoor € 318,62.
3. Het derde deel voorziet in de budgettaire neutraliteit van de compensatieregeling door een beperkte verhoging (€ 0,0016) van het energiebelastingtarief voor elektriciteit in de tweede schijf.

Aansluitingen zonder verblijfsfunctie komen echter niet in aanmerking voor de belastingvermindering in de energiebelasting (€ 199 in 2008) en daardoor ook niet voor de verhoging van de belastingvermindering per 1 januari 2009 met een bedrag ter hoogte van € 119,62. Tegelijkertijd krijgen die aansluitingen te maken met zowel het capaciteitstarief als het verhoogde energiebelastingtarief voor elektriciteit. Dit betreft onder andere gemeenschappelijke aansluitingen van flats en appartementen voor hallen, gangen, trappenhuizen, liften en/of garages.

Gelet op de brede wens van de Kamer ten aanzien van de fiscale compensatie van gemeenschappelijke aansluitingen in wooncomplexen, heb ik in overleg met de staatssecretaris van Financiën bekeken of dergelijke aansluitingen kunnen worden gecompenseerd via de energiebelasting. Gebleken is dat het mogelijk is om voor elektriciteitsaansluitingen zonder verblijfsfunctie met een doorlaatwaarde groter dan 1x6A een afzonderlijke belastingvermindering ter hoogte van € 119,62 per jaar te introduceren in de energiebelasting. Dit betekent dat aansluitingen voor centrale voorzieningen in woon- en werkcomplexen alsnog via de energiebelasting gecompenseerd kunnen worden voor het landelijk gemiddelde capaciteitstarief voor aansluitingen met een capaciteit van 3x25A (€ 119,62 per jaar). Door de compensatie alleen toe te kennen aan afnemers die een aansluiting hebben met een doorlaatwaarde groter dan 1x6A, kan worden voorkomen dat er (over)compensatie plaatsvindt van aansluitingen die geen nadeel ondervinden van het capaciteitstarief. Dit betreft de categorie aansluitingen met een doorlaatwaarde van 1x6A, vaak lantarenpalen,

abri's et cetera. Deze aansluitingen kennen een verlaagd capaciteitstarief (ongeveer € 1,50 per jaar) en ondervinden hierdoor geen nadeel van de invoering van het capaciteitstarief.

De introductie van een nieuwe belastingvermindering voor elektriciteitsaansluitingen zonder verblijfsfunctie met een doorlaatwaarde groter dan 1x6A vereist een wijziging van de Wet belastingen op milieugrondslag. Deze zal in het Belastingplan 2010 worden opgenomen en per 1 januari 2010 in werking treden. De kosten van deze wijziging bedragen circa € 23 miljoen. Om deze compensatie budgettair neutraal te kunnen laten verlopen, is het noodzakelijk het energiebelastingtarief voor elektriciteit iets te verhogen. Er wordt voorgesteld hiervoor het tarief in de eerste schijf (0–10 000 kWh) met € 0,0008 te verhogen. Voor een huishouden met een gemiddeld verbruik van 3400 kWh leidt dit tot een kostenstijging van € 2,72 per jaar. Voor een bedrijf met een verbruik van 10 000 kWh leidt dit tot een kostenstijging van € 8 per jaar.

Met het oog op de capaciteit van elektriciteitsaansluitingen bij liften is contact opgenomen met het ministerie van VROM/WWI en SZW. Samen met mijn collega van WWI zal ik in overleggen met marktpartijen in de bouw (zoals het Overlegplatform Bouwregelgeving) het belang onder de aandacht brengen van liftechnologie die een lagere aansluitwaarde mogelijk maakt.

2. Overgangsregeling voor afnemers die substantieel nadeel ondervinden van de invoering van het capaciteitstarief

Tijdens het algemeen overleg van 17 december 2008, naar aanleiding van kamervragen over ongewenste effecten van de invoering van het capaciteitstarief, heb ik aangegeven dat ik, in overleg met de NMa en de gezamenlijke netbeheerders, zou kijken naar de mogelijkheden voor een overgangsregeling voor afnemers die substantieel nadeel ondervinden van de invoering van het capaciteitstarief. Ik vind het daarbij van belang dat de netbeheerders een tegemoetkoming nog dit jaar uit kunnen keren.

Na het bestuderen van alle opties heb ik vastgesteld dat het verstrekken van een dergelijke tegemoetkoming vereist dat op korte termijn een wetsvoorstel wordt opgesteld dat voor de jaren 2009 en 2010 voorziet in een taak voor netbeheerders om afnemers die substantieel nadeel ondervinden van de invoering van het capaciteitstarief financieel tegemoet te komen. Om het mogelijk te maken dat de tegemoetkoming nog in 2009 wordt uitgekeerd, is het noodzakelijk dat alle partijen (ik, de NMa, de Raad van State, maar ook de Tweede Kamer en Eerste Kamer) zich inspannen om dit wetsvoorstel met spoed te behandelen. Gezien de wens in de Tweede Kamer om afnemers die substantieel nadeel ondervinden van de invoering van het capaciteitstarief tijdelijk financieel tegemoet te komen, vertrouw ik op uw medewerking bij de voorspoedige behandeling van dit wetsvoorstel.

Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

Op basis van dit wetsvoorstel krijgen netbeheerders tijdelijk – voor de jaren 2009 en 2010 – de taak om afnemers die substantieel nadeel ondervinden van de invoering van het capaciteitstarief financieel tegemoet te komen. De tegemoetkoming is bedoeld voor afnemers die geen gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om de doorlaatwaarde van de aansluiting te verlagen. Op basis van de doorlaatwaarde van de aansluiting en een standaard jaarverbruik onder een bepaalde waarde worden forfaitaire vergoedingen vastgesteld. Daarbij is sprake van drempelbedragen om te voorkomen dat er hoge administratieve lasten ontstaan

doordat veel afnemers kleine bedragen teruggestort moeten krijgen. Uitgangspunt voor deze overgangsregeling is dat de kosten hiervan niet hoger mogen zijn dan de reeds eerder door de sector geprognosticeerde besparingen als gevolg van de invoering van het capaciteitstarief (naar verwachting € 30 miljoen per jaar). Op basis van de nu gemaakte berekeningen zal het effect van deze overgangsregeling zijn dat afnemers met een substantieel nadelig nota-effect in 2009 circa 38% van de meerkosten terug krijgen. In 2010, uitgaande van een halvering van dit bedrag, is dit ongeveer 19%.

Het voornemen is in het wetsvoorstel te regelen dat de kosten van de overgangsregeling tijdelijk als een opslag in de gereguleerde transporttarieven kunnen worden meegenomen. Ter dekking van de hiermee gemoeide kosten zal er een opslag op de transporttarieven voor kleinverbruikers in 2010 gehanteerd worden van ongeveer € 4 per jaar en in 2011 zal deze opslag circa € 2 per jaar bedragen. Wel kunnen de door de netbeheerder gerealiseerde kostenbesparingen door de invoering van capaciteitstarief direct door de NMa worden meegenomen in de tariefvaststelling. Hiervan gaat een neerwaartse druk op de tarieven uit.

3. Subsidie voor warmtepompen

Zoals aangegeven in de nota naar aanleiding van het verslag, kom ik in deze brief terug op de effecten van het capaciteitstarief voor warmtepompen.

Uit nader onderzoek blijkt dat het elektriciteitsverbruik van een warmtepomp zelf beperkt is. Voor een warmtepomp is in beginsel daarom geen zwaardere aansluiting nodig. Alleen wanneer sprake is van een zwaardere elektrische bijverwarming, in combinatie met elektrisch koken en ander gelijktijdig elektriciteitsverbruik, kan een zwaardere aansluiting (3x35A) nodig zijn.

Op basis van cijfers van het CBS, SenterNovem en de energiesector kom ik tot het volgende beeld. Er zijn ongeveer 30 000 warmtepompen geplaatst in woningen. Het gaat om ongeveer 18 000 warmtepompboilers en 12 000 warmtepompen voor ruimteverwarming. Het elektrisch vermogen van de 18 000 warmtepompboilers is beperkt. Huishoudens met een dergelijke warmtepomp kunnen volstaan met een normale 3x25A aansluiting en worden dan – landelijk gemiddeld – volledig gecompenseerd via de energiebelasting. De 12 000 warmtepompen voor ruimteverwarming kunnen worden ingedeeld in een drietal categorieën:

- Bij warmtepompen met een totaal vermogen van 0 – 6 kW elektrisch kan zonder problemen worden volstaan met een aansluiting van 3x25A. Afnemers in deze categorie, die op dit moment een zwaardere aansluiting hebben (vaak 3x35A) kunnen zonder aanvullende maatregelen de doorlaatwaarde van hun aansluiting laten verlagen tot 3x25A. Dit kost in 2009 € 50 exclusief BTW (coulanceregeling). Het gaat hier om ca. 1200 huishoudens.
- Bij warmtepompen met een totaal vermogen tussen de 6 en 10 kW elektrisch is gelet op de gelijktijdigheid van de piekstroom een piekregelsysteem (schakeling of power management systeem) nodig. Zonder deze voorziening is vaak een 3x35A aansluiting nodig. Een piekregelsysteem kost ongeveer € 400 exclusief installatie. In deze categorie zitten ongeveer 9600 woningen.
- Bij warmtepompen met een totaal vermogen groter dan 10 kW elektrisch is gelet op het totale verbruik en de belasting van het netwerk vaak wel een 3x35A aansluiting nodig. Gelet op de belasting van het netwerk, over het elektriciteitsnet moet nu alle energie die normaal over twee netten (elektriciteit en gas) gaat, is het ook redelijk dat deze

afnemers het hogere transporttarief betalen. Het gaat hier om ca. 1200 warmtepompen.

Omdat huishoudens met een bestaande warmtepomp voor wat betreft de uitvoering van de installatie geen rekening hebben kunnen houden met het effect van de invoering van het capaciteitstarief, wil ik eenmalig de mogelijkheid bieden subsidie aan te vragen voor een piekregelsysteem voor huishoudens met een bestaande warmtepomp. Ik denk dan aan een aanschafsubsidie voor het piekregelsysteem zelf. Afnemers die hiervoor kiezen hoeven dan alleen de installatiekosten zelf te betalen (de hoogte daarvan kan verschillen per installateur).

Er zijn in Nederland ook al warmtepompen die standaard met een piekregelsysteem worden geleverd. Omdat er aan een grotere aansluiting tot voor kort nauwelijks extra kosten waren verbonden, bestond er geen economische prikkel om deze (energie-efficiencyverhogende) systemen ook daadwerkelijk in te bouwen. Nieuwe warmtepompen met een zwaardere elektrische bijverwarming zullen naar verwachting standaard worden voorzien van een piekregelsysteem. De additionele kosten hiervan zijn beperkt gelet op de totale kosten van een warmtepomp. Ik wil deze subsidieregeling rond de zomer gereed hebben. De kosten die samenhangen met de aanschafsubsidie worden gedekt vanuit mijn begroting.

Met de hierboven uitgewerkte maatregelen worden de nadelige effecten van het capaciteitstarief die gelden voor een klein deel van de afnemers verder beperkt. Ik zal de komende 2 jaar monitoren of de mogelijkheid om de aansluitwaarde te reduceren voldoende effect sorteert en zo nodig voor de nieuwe reguleringsperiode (start in 2011) aanvullende maatregelen voorstellen.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven